

Ajánló

A büntető hatalom korlátainak megtartása: a büntetés mint végső eszköz. Tanulmányok Gönczöl Katalin tiszteletére. (Szerkesztette: Borbíró Andrea, Inzelt Éva, Kerezsi Klára, Lévy Miklós, Podoletz Léna). Budapest, 2014, ELTE Eötvös Kiadó. 498 oldal.

A Gönczöl Katalin professzor asszonyt kerek születésnapja alkalmából köszöntő kötet – mint Lévy Miklós írja – harminckilenc tanulmányt tartalmaz negyvenkét szerző tollából. Ebből a tartalmi gazdagságból – némileg önkényesen – csak a börtönügy témájához kapcsolódó írásokat emeljük ki.

Kabódi Csaba „A szabadságvesztés határmezsgyéin...” című büntetés-tani esszéjében egyrészt a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés (TÉSZ) jogintézményéről, másrészt a rövid tartamú szabadságvesztésről fejt ki nézeteit. A szerző véleménye szerint a TÉSZ pönológiai természetét tekintve nem szabadságvesztés-büntetés, az utóbbi kérdéssel kapcsolatban pedig úgy véli, hogy az elítéltek 10–15%-át kitevő, egy év alatti büntetésüket töltő elkövetők esetében jobb lenne – a büntetőeljárás házi őrizet-höz hasonlóan – az elektronikus felügyelet bevezetése. Lőrincz József találó című dolgozatában („Száz év magány – a hazai börtönügy szakmatörténeti vázlat 1914–2014-ig”) a magyar büntetés-végrehajtás elmúlt 100 évét négy korszakra bontja; mint kifejti: épp „a szakma immár sokadik, elvetélt modernizációs próbálkozása után [...] fordul most különös figyelem a hazai börtönügy egy újabb korszakváltása, szakmai talpra állításának szándéka felé”. Mezey Barna tanulmánya a büntetés-végrehajtás személyzetének reformkori történetéhez szolgáltat értékes adalékokat. Vókó György „Az utógondozás jelentősége” című tanulmányában felrajzolja az utógondozás fejlődésének hazai ívét, majd az új bv. kódex rendelkezéseit elemzi.

Akik a fenti tanulmányokat szeretnék elolvasni, vagy a tisztelgő kötet többi írására is kíváncsiak, a kötetet a www.eltereader.hu honlapról tölthetik le.

Hogyan? – Másképp! Börtönélet. (Összeállította és szerkesztette: Szlovenszki Lászlóné). Nyíregyháza, 2014, Segítő Kéz 2003 Szociális Egyesület. 111 oldal.

A TÁMOP-5.6.1.A-11/2-2011-0002 azonosítószámú pályázati programja és az Európai Unió támogatásával megvalósult kiadvány a bv. intézetek belső világát, illetve a Segítő Kéz 2003 Szociális Egyesület börtönbeli tevékenységét szándékozik bemutatni. A projekt során az Egyesület a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bv. Intézetben elkezdett, a fogvatartottak reintegrációját segítő komplex programját az Északkelet-Magyarországi Régió más börtöneiben is – a Tiszalöki Országos Bv. Intézetben, illetve a Sátoraljaújhelyi Fegyház és Börtönben – alkalmazta. A program feladata és célja a fogvatartottak énjének növelése volt, hogy nagyobb eséllyel küzdjenek meg az őket erő frusztrációkkal, kihívásokkal, könnyebben alkalmazkodjanak környezetükhöz.

A kötet elsőként az Egyesület reintegrációs munkájának előzményeiről számol be – 2005–2008 között a hazai finanszírozásból megvalósult „Fogvatartottak és büntetés-végrehajtási intézetből szabadultak reszocializációjának elősegítése” című programban már részt vállalt a civil szervezet –, majd a konzorciumi partnerek és az együttműködő szervezetek bemutatása következik. A programban megvalósított tevékenységek (különbéféle képzések, tréningek, OKJ-s képzések) leírását a tanárok, trénerok, mentorok beszámolóit, tapasztalatait, gondolatait színesítik. A könyvben külön blokkot képez a börtönben végzett mediáció, továbbá a szabadidős foglalkozások bemutatása. Ezután a szabadultak munkába állásával kapcsolatos tapasztalatok összegzése következik, amelyben a fogvatartottakkal készült interjúkból találhatók részletek. A Zárszó a program eredményeit foglalja össze, kitérve a fenntarthatóság kérdéseire. Végezetül néhány bv.-s szakember a programot értékelő sorait olvashatjuk.

A képekkel, grafikonokkal illusztrált kiadvány jól példázza, hogy a civil szervezetek és a bv. intézetek együttműködése révén jól működő, eredményes programok valósíthatók meg a fogvatartottak reintegrációja érdekében.

Kriminológiai Tanulmányok, 51. (Felelős szerkesztő: Vókó György). Budapest, 2014, Országos Kriminológiai Intézet. 225 oldal.

A kötetben található tanulmányok az OKRI munkatársainak legfrissebb kutatási eredményeiről adnak számot, egyben – mint Vókó György írja előszavában – „az intézet sokoldalúságát, a hazai és a nemzetközi társadalmi folyamatokra való érzékenységét tükrözik”.

Irk Ferenc tanulmánya a fehérgalléros bűnözés részét képező menedzserdeviancia szerepét vizsgálja. Kerezsi Klára, Inzelt Éva és Lévay Miklós a korrupciós bűncselekményekkel kapcsolatos empirikus kutatásáról számol be, arra keresve a választ, hogy a magyar igazságszolgáltatás milyen típusú korrupciós cselekmény kezelésre képes. Ritter Ildikó tanulmánya a kábítószer-jelenséget a gazdasági folyamatok szemszögéből mutatja be. Póczik Szilveszter írásában a terrorizmus-elméletek körében végez kritikai vizsgálódást. Bárd Petra a bűnügyi együttműködés csapdáira mutat rá a Tobin-ügy kapcsán. Kálmán Gabriella dolgozata az angloamerikai bizonyítási rendszer sajátosságait, a büntetőeljárásban betöltött szerepét elemzi. Tamási Eszter, Bolyki Orsolya és Sárík Eszter az emberöléshez vezető út rizikófaktorait tárja fel fiatalok és fiatal felnőttek körében, tanulmányukban az angolszász kutatások eredményeit hasonlítják össze a saját kutatásuk eredményeivel. Parti Katalin az online és a nyomtatott sajtóban követi végig a nagy nyilvánosságot kapott bűnügy, Bándy Kata gyilkosságának megjelenési formáit. Barabás A. Tünde és Windt Szandra a mediációs technikákon belül a békítőkör-modell alkalmazhatóságát vizsgálják tanulmányukban. Nagy László Tibor a sportrendészet, illetve a sporthuliganizmus elleni fellépés aktuális kérdéseit elemzi.

Utolsók az egyenlők között. Sérülékeny csoportok törvény előtti egyenlősége a büntető igazságszolgáltatásban. (Szerzők: Bardits Anna, Kádár András Krisztof, Novoszádek Nóra, Simonovits Bori, Szegő Dóra, Vince Dániel). Budapest, 2014, Magyar Helsinki Bizottság. 130 oldal.

A kiadvány a Magyar Helsinki Bizottság „A romák törvény előtti egyenlősége a bírósági eljárásokban és a büntetés-végrehajtásban” című projektje keretében íródott. A projekt célkitűzése a hátrányos megkülönböztetés feltérképezése volt a büntetőeljárás, illetve a büntetés-végrehajtás területén. Fókuszában az a kérdés állt, hogy van-e a büntető igazságszolgáltatás szerveinek döntéseiben, a büntetés-végrehajtás gyakorlatában jelentősége annak, hogy a terhelt, illetve a fogvatartott roma származású.

A projekt első szakaszában interjú készült közel négyszáz, végrehajtandó szabadságvesztését töltő fogvatartottal, részben az ellenük folyt eljárásról, részben pedig a bv. intézetben szerzett tapasztalataikról. Emellett a kutatás résztvevői egy előre meghatározott szempontrendszer szerint feldolgozták a fogvatartottak büntetés-végrehajtási iratanyagát is. Ezt követően különböző szempontok alapján kiválasztottak kilencven elítéltet, akiknek a büntetőügyét a bírósági ügyiratok kérdőívén alapuló elemzésével vizsgálták meg – a büntetés-végrehajtási iratanyaghoz hasonlóan – abból a szempontból, hogy a velük való bánásmódban kimutatható-e etnikai hovatartozáson alapuló hátrányos (vagy éppen kedvezőbb) megítélés.

A kötet legolvasmányosabb részét a büntetés-végrehajtás személyi állománya körében végzett fókuszcsoporthoz tartozó beszélgetések jelentik. Az önkéntes és anonim beszélgetések során nem csupán a személyi állomány egyes konkrét döntései kerültek szóba, hanem az állománynak az egyes fogvatartotti csoportokkal kapcsolatos attitűdjei is.

A kutatás eredményeit összegző jelentés első változatát a Magyar Helsinki Bizottság 2014 márciusában egy szakmai konferencián mutatta be, ahol az érintett szervezetek – így a BVOP, a Kúria és az ORFK – kifejtették álláspontjukat a kutatási eredményekkel, illetve az azokból általunk levont következtetésekkel kapcsolatban. A konferencia résztvevői által megfogalmazott észrevételek alapján véglegesített és a fókuszcsoporthoz tartozó vizsgálat eredményeit is bemutató kiadvány a Magyar Helsinki Bizottság honlapjáról – <http://helsinki.hu> – letölthető.

Vaskor István: Az Ipoly cipő útja 1954–2014. Balassagyarmat, 2014, Ipoly Cipőgyár Kft. 88 oldal.

A kiadvány a balassagyarmati cipőgyártás hatvan évéről emlékezik meg, illetve bemutatja a gazdasági társaság jelenlegi eredményeit. A könyv előszavában Nemszilaj Sándor ügyvezető igazgató, aki 37 éve dolgozik a cégnél, cégért, utal arra, hogy a piaci igényeknek és a munkáltatási kényszernek való egy időben történő, sokszor egymásnak ellentmondó megfelelés minden korszakban speciális feladat elé állította a cipőgyár személyi állományát. Voltak kevésbé eredményes, veszteséges évek is, de a talpon maradás – alapvetően saját erőből – mindig sikerült. „Voltunk zászlóshajó, potenciális közüzemi vállalat, teljes profilváltásra

tervezett cég, avagy összevonandó telephely. De hát az élet és a gazdaság már csak ilyen...” – írja.

A kötet a cipőgyár 1954-es létrejöttétől kezdve, az új vállalatai gyárépület 1966-os átadásán, a 70-es, 80-as évek bővülő termelésének bemutatásán, illetve az 1994-es kft.-vé alakulás és azt követő nehezebb évek fejleményein keresztül napjainkig, az újbóli fellendülés időszakáig hűen dokumentálja a cipőgyár elmúlt hat évtizedének történéseit. Ezután személyes emlékek, visszaemlékezések, történetek következnek, majd a „Fontosnak tartjuk” című „adattári” részben számos fontos és hasznos információt tudhatunk meg a cipőgyár személyi állományáról, termelési adatairól, legfontosabb kereskedelmi partnereiről.

Az igényes kivitelű, fotókkal gazdagon illusztrált kiadvány méltó módon állít emléket a balassagyarmati cipőgyártás elmúlt 60 évének, és biztató képet fest annak jövőjéről.

Visszaemlékezések a vasfüggöny lebontásáról 1989–2014. (Szerkesztette: Hautzinger Zoltán). Győr, 2014, Magyar Rendészettudományi Társaság Migrációs Tagozat. 79 oldal.

A kiadvány a tavaly ősszel hasonló tárgykörben megrendezett konferencia anyagát tartalmazza – megemlékezve az Elektronikus Jelzőrendszer lebontásának, a páneurópai piknik, a kelet-német állampolgárok kiengedésének, valamint a német egység létrejöttének 25. évfordulójáról. (A tavalyi konferencia apropóját Sallai János „A vasfüggöny története, egy idejét múlt korszak lenyomata” című könyvének megjelenése adta.)

A visszaemlékezéseket két előszó vezeti be. Kovács Gyula ny. ezredes, az MRTT Migrációs Tagozatának elnöke azt emeli ki, hogy 1989-ben „a rendkívüli nehéz helyzet ellenére a határőrök, a határterületi lakosság, az emberek, mind a kormányzat, mind az ellenzék, jól vizsgáztak a történelemnek ebben a viharában.” Papp Károly r. altábornagy, országos rendőrfőkapitány az évfordulóra mint résztvevő – a ’89-es eseményeket a Soproni Határőr Kerület Törzsszázadának parancsnokaként élte meg – emlékezik vissza.

Janza Frigyes, az MRTT főtitkára, a konferencia elvezető elnöke felvezetését követően Sallai János fejt gondolatait könyve megjelenése kapcsán, majd Németh Miklós, Magyarország akkori miniszterelnöke 1989 őszét, saját vívódásait, tárgyalásait, döntését idézi fel a könyvben. Bíró Zoltán, aki 1989-ben a Magyar Demokrata Fórum vezetője volt, az események politikai hátterét világítja meg. Szakály Sándor történészként emlékezik vissza a rendszerváltás időszakára. Nováky Balázs ny. hőr. altábornagy és Vidus Tibor ny. hőr. vezérőrnagy visszaemlékezései azt idézik fel, hogy mit jelentett a határőrség szempontjából 1989 ősze.

A kötet az előadók által szabadon elmondottakat hangfelvétel alapján szerkesztve közli, így expresszív módon képes visszaadni a konferencia tartalmát, hangulatát.

(Válogatás a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság Szakkönyvtára legújabb szerzeményeiből)